

Barraca del serrat de la Beguda

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Boscos del Ferran
Alçada: 280

Coordenades:

Latitud: 41.65202
Longitud: 1.84672
UTM Est (X): 403969
UTM Nord (Y): 4611784

Classificació

Número de fitxa 08053-495
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modern Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La vegetació que l'envolta l'està acabant de malmetre.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A002000370000OY
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 15/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al capdamunt del cim dels boscos del Ferran, gairebé per sota de la línia elèctrica. Aquestes terres cremades fa uns anys ara són brolles de romaní. Per accedir-hi cal pujar pel Raval de Ferran fins arribar a la torre elèctrica, des de la qual per un corriolet s'aniran resseguint la carena fins a trobar la barraca. Està arrecerada del vent pel costat est ja que hi ha un petit turonet que es converteix en una imponent cinglera pel vessant del Brunet.

Malgrat conserva encara la coberta, la base està força malmesa i la pedra molt erosionada. És de planta rodona, de 2,10 metres de diàmetre interior. La pedra emprada en la construcció és força irregular, sense cap mena de desbast. Només els brancals semblen mantenir una certa regularitat. La porta, orientada al sud, té una llinda ben gruixuda. Mesura 1 metre d'alçada per 0,65 metres d'amplada i un gruix de murs de 0,65 metres. La corona exterior s'està esfondrant, amb la qual cosa, l'interior rep claror per entre la pedra que encara queda dempeus, aguantant la coberta. No té cap tinell ni espitllera.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 13265.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

